

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ



Հետագա համագործակցության հեռանկարներ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանն ընդունել է ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանային գրասենյակի անտառային ոլորտի հարցերով պատասխանատու Նորբերտ Ուինկլեր-Ռատոնյիկի գլխավորած պատվիրակությանը: Հանդիպմանը ներկա էին նաև ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «Հայաստառ» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն Մարտուն Մաթևոսյանը, «Անտառային պետական մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն Արամ Գյուլխասյանը:

Հանդիպման նպատակն էր՝ քննարկել Հայաստանի գյուղատնտեսության ոլորտում ՊԳԿ աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերը, ինչպես նաև նախանշել հետագա համագործակցության շրջանակները:

«Անտառային ոլորտին առնչվող խնդիրները՝ պայմանավորված բնակլիմայական փոփոխություններով այսօր կարևորվում են ամբողջ աշխարհում: Հայաստանը ևս բացառություն չէ. անտառային տարածքների արդյունավետ կառավարումը մեր երկրի համար ունի ռազմավարական նշանակություն, և այս ուղղությամբ մենք ակնկալում ենք ձեր աջակցությունը», - ողջունելով հյուրերին՝ Նշել է նախարար Իգնատի Առաքելյանը:

Այնուհետև նախարարը հյուրերին ներկայացրել է անտառային ոլորտում ՀՀ կառավարության առաջնահերթությունները, որոնց թվում՝ հատկապես կարևորվում են անտառային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման և անտառների գույքագրման հարցերը: Անդրադարձ է կատարվել նաև անտառային ռեսուրսների բնագավառում ագրոբիզնեսի և էկոտուրիզմի զարգացմանը, ինչը կնպաստի անտառամերձ շրջանների բնակիչների բարեկեցության ապահովմանը:

Պատվիրակության անդամներն իրենց հերթին ներկայացրել են ոլորտում իրականացված դիտարկման արդյունքները, համաձայն որոնց Հայաստանում անտառների կառավարման ուղղության մեջ հիմնական մարտահրավերները վերաբերում են անտառային տարածքների ավելացման անհրաժեշտությանը, երկարաժամկետ ֆինանսավորման կայունության ապահովմանը և անտառային տնտեսությունների քաղաքականության ինտեգրմանը գյուղատնտեսական քաղաքականության հետ: Ընդգծելով, որ ՊԳԿ-ի հետ համատեղ ծրագրերը եղել են հաջողված և արդյունավետ՝ նախարարն առաջարկել է ստեղծել աշխատանքային խումբ անտառային ռեսուրսների կառավարման ոլորտում ծրագրի մշակման և իրականացման նպատակով:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ

Քննարկվել են գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող ծրագրերը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունում հրավիրվել էր աշխատանքային խորհրդակցության՝ քննարկելու գյուղատնտեսության ոլորտին առնչվող ծրագրերը, որոնք նախատեսվում է ընդգրկվել ՀՀ 2018-2020 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսային ծրագրի նախագծում:

Խորհրդակցությունը վարում էր ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը, մասնակցում էին ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալները, նախարարության աշխատակազմի ղեկավարը, նախարարության աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների ղեկավարներ, այլ պատասխանատուներ:

Խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել են ներկայացված ծրագրերի ակնկալվող արդյունքային ցուցանիշները, ֆինանսական գնահատականները, նախանշվել է կատարման ժամկետները:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Վարչապետ Կարեն Կարապետյանի մոտ տեղի ունեցած խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել են Տավուշի և Կոտայքի մարզերի համայնքների հնգամյա զարգացման լավագույն ծրագրերը:

Կառավարության ղեկավարին ներկայացվել են ձեռնարկատիրական և սոցիալական բնույթի զարգացման տարբեր ծրագրեր, որոնք ուղղված են թեթև արդյունաբերության, ջերմոցային տնտեսությունների, գինեգործության զարգացմանը, գյուղտեխնիկայի լիզինգային ծրագրերի իրականացմանը, այգեգործական տնտեսությունների հիմնմանը, գետնախնձորից ինուլինի արտադրության ընդլայնմանը, զբոսաշրջության խթանմանը, ինչպես նաև համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացմանը: Բերդ համայնքի ղեկավարը ներկայացրել է կարի արտադրության ընդլայնման ծրագիրը, որով նախատեսվում է ընթացիկ տարվա ընթացքում ստեղծել 200 նոր աշխատատեղ, առաջիկա երեք տարվա ընթացքում՝ 650 աշխատատեղ: Նշվել է, որ տեքստիլ արտադրության ծրագրով մինչ այժմ Տավուշի մարզում իրականացվել է 6,5 մլն դոլարի ներդրում, իսկ Բերդում ծրագրի ընդլայնման նպատակով, նախատեսվում է ներդնել ևս 2 մլն դոլար: Վարչապետ Կարապետյանը կարևորել է նման ներդրումային ծրագրի իրականացումը և պատասխանատուներին հանձնարարել՝ քննարկել վարկային միջոցների տրամադրման պայմանների հարցը:

Չինարի համայնքի ղեկավարը Նշել է, որ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրով նախատեսվում է համայնքում նոսրացված այգիների վերականգնում, նոր այգիների հիմնում, որը բնակիչներին կապահովի անհրաժեշտ եկամուտով: Բացի այդ, ըստ համայնքապետի, հստակ աշխատանքներ են տարվում խաղողագործության, ծխախոտի արտադրության զարգացման ուղղությամբ: Նախատեսվում է առաջիկայում Չինարիում հիմնել նաև 500 մ² սածիլային տնտեսություն, իրականացնել բազմաբերք ելակի արտադրություն, հիմնել գինեգործության երկու արտադրամաս: Համայնքապետն ասել է, որ առկա է գյուղտեխնիկայի խնդիր և ավելացրել, որ դրա լուծմամբ հնարավոր կլինի մշակվող գյուղատնտեսական տարածքներն ավելացնել 100 հեկտարով: Վարչապետը հորդորել է այդ հարցի առնչությամբ աշխատել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության հետ: «Լիզինգի ստարտային 20 տոկոս վճարը կառավարությունը կտրամադրի», - ասել է կառավարության ղեկավարը: Վարչապետը ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարությանը հանձնարարել է միջազգային ծրագրերը հնարավորինս ընդգրկել համայնքային զարգացմանը միտված նախագծերում:

Կոտայքի մարզի Բյուրեղավան համայնքի ղեկավարը ներկայացնելով տարբեր ոլորտներին առնչվող մի քանի նախագծեր, մասնավորապես, անդրադարձել է կաշվե իրերի արտադրություն հիմնելու ծրագրին: Նշվել է, որ մասնավոր ներդրողը համագործակցում է իտալացի գործընկերների հետ և մտադիր է արտադրանքի մի մասն արտահանել, ստեղծել նոր աշխատատեղեր: Ծրագրի իրականացման նպատակով, ակնկալվում է ներգրավել 200 մլն դրամի վարկային միջոց: Վարչապետը հանձնարարել է պատասխանատուներին՝ ուսումնասիրել վարկավորման հնարավորությունները և ներկայացնել առաջարկություններ:

Սոլակ համայնքի ղեկավարի ներկայացրած ծրագրերի շարքում էլ քննարկվել է տրակտորային պարկի զարգացման ծրագիրը, որի իրականացման նպատակով, անհրաժեշտ է ներգրավել 60 մլն դրամի վարկային ռեսուրս: Համայնքապետը վստահություն է հայտնել, որ ծրագրի իրականացումը և փոքր հողատարածքների խոշորացումը կնպաստեն նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը, մշակվող տարածքների ավելացմանը: Կ.Կարապետյանը հորդորել է այս ծրագրի ուղղությամբ աշխատել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության հետ:

Կոոպերացիա	Էջ 4
Համայնքային	Էջ 5
Մասնագետի խորհուրդը	Էջ 7

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Քննարկվել են գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող ծրագրերը

✎ 1

Գյուղատնտեսության ոլորտի զարգացման նպատակով նախատեսվում է առաջիկա տարիներին իրականացնել մի շարք նոր սուբսիդավորման ծրագրեր, ըստ որի՝ մատչելի պայմաններով վարկային միջոցներ կտրամադրվեն կաթիլային ոռոգման համակարգի, կարկտապաշտպան ցանցերի տեղադրման, մթերման գործընթացի կանոնակարգման, ինտենսիվ այգիների զարգացման նպատակով: Նշված ծրագրերը նպատակադրված են բերքատվության ավելացմանը, արտադրության արդյունավետության բարձրացմանը, ծախսերի կրճատմանն ու գյուղացիական տնտեսությունների եկամուտների ավելացմանը: Հանրապետության գյուղտնտեսական պարկի թարմացման և վերազինման նպատակով կշարունակվի գյուղտնտեսական ձեռքբերման լիզինգի ծրագիրը, ինչպես նաև կստեղծվի գյուղտնտեսական կայան՝ բարձրարժեք տեխնիկայով ծառայություններ մատուցելու համար:

Կիրականացվի ծրագիր՝ «Գյումրիի սելեկցիոն կայանի» և «Երկրագործության գիտական կենտրոնի» հիմքի վրա հացահատիկային մշակաբույսերի, ինչպես նաև մասնավոր հատվածում կարտոֆիլի առաջնային սերմնաբուծության և սերմարտադրության զարգացման նպատակով, ինչը կնպաստի ինքնարժեքի նվազմանը՝ փոխարինելով ներմուծումը տեղական արտադրանքով: Պետական ֆինանսավորումը նախատեսվում է ուղղել նաև կոոպերատիվների զարգացման, խորհրդատվական համակարգի կատարելագործման, անտառների կառավարման և այլ ծրագրերի իրականացմանը:

Խորհրդակցության ընթացքում պատասխանատուների տրվել են հանձնարարականներ և ցուցումներ՝ առանձին հարցերին առնչվող լրամշակումներ կատարելու վերաբերյալ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Անտառային ոլորտի բարեփոխումների հայեցակարգ

Վարչապետ Կարեն Կարապետյանի մոտ տեղի ունեցած աշխատանքային խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել է անտառային ոլորտի բարեփոխումների հայեցակարգի նախագիծը:

Ներկայացնելով հայեցակարգի հիմնական դրույթները՝ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը նշել է, որ այն ուղղված է անտառային ոլորտի կայուն կառավարման, անտառների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման վիճակի բարելավման ու ապօրինի հատումների դեմ պայքարի արդյունավետության բարձրացման խնդիրների լուծմանը: Ոլորտում բարեփոխումների իրականացումը պայմանավորված է ՀՀ-ում քայքայված անտառային ռեսուրսների վերականգնման, անտառածածկի ավելացման, անտառների բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական նշանակության գործառնությունների պահպանման ու զարգացման, պաշարների շարունակական և արդյունավետ օգտագործումն ապահովելու անհրաժեշտությամբ: Մտքերի փոխանակության ընթացքում քննարկվել են առկա խնդիրներին հայեցակարգով առաջարկվող լուծումներին, հիմնական սկզբունքներին և



քաղաքականությանը վերաբերող հարցեր:

Վարչապետն ընդգծել է, որ հայեցակարգը պետք է համալիր և հստակ լուծումներ առաջարկի անտառների պահպանության, ապօրինի ծառահատումների դեմ պայքարի, հսկողության և մոնիթորինգի, անտառային տնտեսության զարգացման, ինչպես նաև առկա պատասխանատու կառույցների օպտիմալացման և գործունեության արդյունավետության բարձրացման համար: Կարեն Կարապետյանը հանձնարարել է լրամշակել հայեցակարգի նախագիծը՝ հնչած առաջարկություններով և սեղմ ժամկետում ներկայացնել կառավարություն:

ԱՇԽԱՏԱՆԲԱՅԻՆ ԱՅՅ

Իգնատի Առաքելյանը և Լևոն Մկրտչյանն այցելել են Լոռու մարզ



ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը և ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Լևոն Մկրտչյանն աշխատանքային այցով մեկնել են Լոռու մարզ՝ ծանոթանալու մարզի գյուղատնտեսական մասնագիտությունների զարգացման հեռանկարին: Լևոն Մկրտչյանն ու Իգնատի Առաքելյանը, Լոռու մարզպետ Արթուր Նալբանդյանի ուղեկցությամբ, այցելել են Վանաձորի պետական գյուղատնտեսական քոլեջ, որն ընդգրկված է ԵՄ ծրագրով հզորացման ենթակա միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ցանկում: Պաշտոնյաները շրջայց են կատարել քոլեջում, ծանոթացել խնդիրներին և առկա վիճակին:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը նշել է, որ Կրթության և գիտության նախարարության և Լոռու մարզպետարանի հետ փորձում են կոսյուլիդացնել այն բոլոր ծրագրերը, որոնք այսօր առկա են գյուղատնտեսության և կրթության միասնական դաշտում՝ դրանք միավորելու և առավել արդյունավետ օգտագործելու նպատակով, ինչպես նաև կազմել կրթական ծրագրեր, ինչը հետագայում կխթանի ամբողջ գյուղատնտեսության զարգացումը: «Այսօր մենք բոլորս գիտենք, որ Հայաստանում կա լավ մասնագետների դեֆիցիտ, և եթե անգամ կա ներդրող, ինքը չի գտնում այդ ոլորտում լավ մասնագետ, որը կգա և այդ տնտեսությունում կաշխատի կամ խորհրդատվություն կտրամադրի: Նպատակը՝ հենց դա է, որ արդյունքում մի քանի տարի հետո ունենանք կենտրոններ, որտեղ կպատրաստվեն մասնագետներ, խորհրդատուներ, նեղ մասնագետներ, որոնք կկարողանան աջակից դառնալ այդ ներդրողներին», - ընդգծել է Իգնատի Առաքելյանը:

Նախարարը հավելել է, որ մարզում հատկապես անտառտնտեսությունների կառավարման և զարգացման մասնագետների անհրաժեշտություն կա, քանի որ այստեղ անտառային հողատեսքերը շուրջ երեք անգամ ավելի շատ են, քան գյուղատնտեսական նշանակության հողատարածքները, սակայն պետք է բացառել նաև անասնաբուծության, բուսաբուծության, դաշտավարության ոլորտները:

Նախարար Լևոն Մկրտչյանն իր խոսքում կարևորել է միջին մասնագիտական կրթության համակարգում արմատական բարելավումների անհրաժեշտությունը:

«ՄԿՈՒ ոլորտում Եվրոպական Միությունը երկար ժամանակ մեզ ցուցաբերել է աջակցություն. ԵՄ ծրագրով ՀՀ-ում հիմնադրվել են տարածաշրջանային քոլեջները, որոնք արդեն աշխատում են: Համագործակցության նոր ծրագրով նախատեսվում ենք ունենալ բովանդակային նոր ուղղվածություն ՄԿՈՒ հաստատություններ, մասնավորապես, ստեղծել գյուղատնտեսական ուղղվածության 8 տարածաշրջանային քոլեջներ, որոնցից մեկն էլ լինելու է Վանաձորում», - նշել է ԿԳ նախարարը:

Վանաձորի պետական գյուղատնտեսական քոլեջը գտնվում է շենքային ոչ բարվոք պայմաններում, ունի 190 սովորող, առկա մասնագիտություններից միայն մեկն է գյուղատնտեսական ուղղվածության: Այցի հաջորդ կանգառը տեղի է ունեցել Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղում, որտեղ իրականացվում է հեռակա կրթություն:

ՀՀ ԿԳ նախարարի խոսքով՝ Վանաձորում իրագործվում է գյուղատնտեսական կլաստերի գաղափարը, որում կմիավորվեն նաև Ստեփանավանի գյուղատնտեսական քոլեջն ու Վանաձորի գյուղատնտեսական քոլեջը: ԵՄ ծրագրի շրջանակում Վանաձորի գյուղատնտեսական քոլեջը կվերանորոգվի և կհագեցվի տեխնիկական և լաբորատոր լավագույն պայմաններով: Ծրագրի շրջանակում համագործակցություն կսկսվի նաև Ստեփանավանի բուսաբանական այգու հետ. այսինքն կստեղծվի համագործակցության մոդել՝ գիտություն-բիզնես-կրթություն ձևաչափով: Նախարարը նաև նշել է, որ քննարկվում է Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղում առկա ուսուցմամբ կրթություն կազմակերպելու հարցը: Այդ նպատակով բուհը տեղում դասախոսական անձնակազմի համար հանրակացարանային համալիր ստեղծելու խնդիր ունի: Ծրագրի շրջանակում ամբողջությամբ փոփոխվելու են նաև ստեղծվելիք գյուղատնտեսական քոլեջի մասնագիտությունները՝ հաշվի առնելով գյուղնախարարության ներկայացրած պահանջարկը: «Մեր գլխավոր խնդիրը կրթության որակի բարելավումն է, բայց մյուս կողմից նաև ակնհայտ է, որ կրթության որակի մասին կարելի է լրջորեն խոսել, եթե տվյալ մասնագիտությունն ունի պահանջարկ և հետաքրքիր է ուսանողին: Իսկ պահանջարկը ձևավորվում է թեյադրել աշխատանքային», - նշել է Լևոն Մկրտչյանը՝ հավելելով, որ գյուղատնտեսական մասնագիտությունների պահանջարկի և գրավչության բարձրացման խնդիր կա: Այցի շրջանակում պայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել կրթության և գիտության, գյուղատնտեսության նախարարությունների և Լոռու մարզպետարանի ներկայացուցիչների ներգրավմամբ ձևավորել եռակողմ աշխատանքային խումբ, որը առաջիկայում կներկայացնի մարզի զարգացման ծրագրերից բխող գյուղատնտեսական մասնագիտությունների կրթության արդյունավետության բարձրացմանը վերաբերող ծրագրեր:

ՀՈՒՇԱԳԻՐ

«ՔԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ» միացել է գյուղտնտեսական լիզինգի սուբսիդավորման ծրագրին



ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Ռոբերտ Մակարյանը և «ՔԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ» ՈՒՎԿ-ի գործադիր տնօրեն Կարեն Պետրոսյանը ստորագրել են հուշագիր՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության» ծրագրի իրականացումն ապահովելու և համագործակցության նպատակով:

«Ծրագրին արդեն միացել են երեք ֆինանսական կառույցներ և չորս մատակարարներ: Կարծում եմ, որ թե՛ մատակարարների, և թե՛ լիզինգատուների թիվը կավելանա, որովհետև պահանջարկը բավականին մեծ է, և գյուղացիական տնտեսությունների համար տեխնիկայի ձեռքբերումը կդառնա ավելի մատչելի», - իր խոսքում նշել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Ռոբերտ Մակարյանը:

«ՔԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ» ՈՒՎԿ գործադիր տնօրեն Կարեն Պետրոսյանն իր հերթին վստահություն է հայտնել, որ ծրագիրը մեծապես կնպաստի գյուղտնտեսական պարկի արդիականացմանը, նոր տեխնոլոգիաների ներկրմանն ու կիրառմանը: Տեղեկացնելով, որ կազմակերպությունը հիմնականում զբաղվում է հայտնի ամերիկյան «John Deere» ընկերության տրակտորների ներկրմամբ և մատակարարմամբ՝ Կարեն Պետրոսյանը հույս է հայտնել, որ ծրագիրը հնարավորություններ կընձեռի ավելի այլոթին ներկայացնել այդ ապրանքանիշը և ֆերմերներին ապահովել որակյալ գյուղտնտեսական: Հիշեցնելով, որ ծրագրի շրջանակում տնտեսավարողները կարող են ձեռք բերել տարբեր մակնիշների տրակտորներ, հացահատիկահավաք կոմբայներ, հավաքիչ-մամիչներ, տրակտորային շարքացաններ, բուրակներ, խոտհնձիչներ, կարտոֆիլատնկիչներ, կարտոֆիլաբանիչներ, կուլտիվատորներ, ֆրեզերներ, սրսկիչներ և այլ գյուղատնտեսական տեխնիկա: Գյուղտնտեսական ձեռքբերման պայմաններն են՝ 20 % կանխավճար, տարեկան 2 % լիզինգային տոկոսադրույք, 3-10 տարի մարման ժամկետ՝ կախված տեխնիկայի տեսակից:

ՀՈՒՇԱԳԻՐ

ԶԱՐԳԱՑՆԵԼ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի պաշտոնակատար Իզնատի Առաքելյանն ընդունել է եռօրյա պաշտոնական այցով Հայաստան ժամանած Իրանի Իսլամական Հանրապետության գյուղատնտեսական ջիհադի նախարար Մահմուդ Հոջաթիի գլխավորած պատվիրակությանը:

Երկու երկրների պաշտոնյաները կարճատև առանձնագրույց են ունեցել, որի ընթացքում մտքեր են փոխանակել երկկողմ հետաքրքրություններ կայացնող մի շարք հարցերի շուրջ: Մահմուդ Հոջաթիին շնորհակալություն է հայտնել ջերմ ընդունելության համար՝ պատրաստականություն հայտնելով զարգացնել Հայաստանի հետ համագործակցությունը գյուղատնտեսության ոլորտի տարբեր ճյուղերում:

Այնուհետև տեղի է ունեցել ընդլայնված կազմով հանդիպում, որի ընթացքում կողմերը քննարկել են հայ-իրանական փոխգործակցության զարգացման հիմնահարցերի լայն շրջանակ, ինչպես նաև նախանշել հետագա համագործակցության ուղղություններն ու հեռանկարները:

Ողջունելով հյուրերին՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի պաշտոնակատար Իզնատի Առաքելյանը բարձր է գնահատել գյուղատնտեսության ոլորտում երկու երկրների միջև ձևավորված համագործակցությունը և վերջին տարիներին իրականացված աշխատանքները՝ մինչև ժամանակ նշելով, որ առկա ներուժը դեռևս ամբողջովին չի օգտագործվում: «Մենք կարևորում ենք գյուղատնտեսության բնագավառում հայ-իրանական հարաբերությունների ակտիվացումը և պատրաստ ենք քննարկել դրան նպաստող ամենատարբեր առաջարկություններ: Կարևոր են համարում երկու երկրների գործարարներին ներկայացնել գյուղատնտեսության և ագրոարդյունաբերական համալիրի այն ճյուղերը, որոնք գրավիչ են առևտրատնտեսական կապերի զարգացման, ներդրումների համար: Առանձնակի ցանկանում ենք Ձեր ուշադրությունը հրավիրել Հայաստանի՝ Եվրասիական տնտեսական միության անդամ լինելու հանգամանքին, որով պայմանավորված իրանական կողմը հնարավորություն կունենա արտահանել Հայաստանի տարածքով իրանական գյուղատնտեսական ապրանքները դեպի ԵՏՄ շուկա», - նշել է Իզնատի Առաքելյանը:

Իզնատի Առաքելյանի խոսքով՝ գյուղատնտեսության բնագավառում ներդրումներ կատարելու և համատեղ ծրագրեր իրականացնելու ռեալ հնարավորություններ կան բուսաբուծության, անասնաբուծության, ձկնաբուծության և վերամշակող արդյունաբերության ոլորտներում:

Նախարարի պաշտոնակատարը հույս է հայտնել, որ Իրանի գյուղատնտեսության նախարարության պատվիրակության այցը Հայաստանի Հանրապետություն նոր խթան կհանդիսանա երկու երկրների միջև փոխշահավետ համագործակցության համար, կնպաստի առևտրատնտեսական կապերի խորացմանն ու ամրապնդմանը:

Իրանի Իսլամական Հանրապետության գյուղատնտեսական ջիհադի նախարար Մահմուդ Հոջաթիին իր կողմից հայտարարված համագործակցության ուղղությունները, մասնավորապես անասնապահության, այգեգործության, անտառաբուծության և ձկնաբուծության ոլորտներում իրենց փորձն ու գիտելիքները ներկայացնելու հայ գործընկերներին: Պատրաստականություն հայտնելով սերտացնելու Հայաստանի հետ համագործակցությունը՝ Իրանի գյուղատնտեսության նախարարը մասնավորապես նշել է. «Հայաստանը կարող է կամուրջ դառնալ իրանցի և ԵՏՄ անդամ մյուս երկրների գործարարների միջև և ապրանքների արտահանման, և ներմուծման առումով: Անհրաժեշտ է հնարավորություններ ստեղծել համատեղ ներդրումներ իրականացնելու, ինչպես նաև իրանական կիսաֆաբրիկատները Հայաստանում վերջնական տեսքի բերելու և արտահանելու համար: Կարծում եմ, սրանք այն ոլորտներն են, որտեղ պետք է մեխանիզմներ մշակել երկու երկրների բիզնես աշխարհի ներկայա-

ցության գյուղատնտեսական ջիհադի նախարար Մահմուդ Հոջաթիին իր կողմից հայտարարված համագործակցության ուղղությունները, մասնավորապես անասնապահության, այգեգործության, անտառաբուծության և ձկնաբուծության ոլորտներում իրենց փորձն ու գիտելիքները ներկայացնելու հայ գործընկերներին: Պատրաստականություն հայտնելով սերտացնելու Հայաստանի հետ համագործակցությունը՝ Իրանի գյուղատնտեսության նախարարը մասնավորապես նշել է. «Հայաստանը կարող է կամուրջ դառնալ իրանցի և ԵՏՄ անդամ մյուս երկրների գործարարների միջև և ապրանքների արտահանման, և ներմուծման առումով: Անհրաժեշտ է հնարավորություններ ստեղծել համատեղ ներդրումներ իրականացնելու, ինչպես նաև իրանական կիսաֆաբրիկատները Հայաստանում վերջնական տեսքի բերելու և արտահանելու համար: Կարծում եմ, սրանք այն ոլորտներն են, որտեղ պետք է մեխանիզմներ մշակել երկու երկրների բիզնես աշխարհի ներկայա-



ցուցիչների միջև համագործակցությունն առավել սերտացնելու և զարգացնելու համար»:

Հանդիպման արդյունքներով՝ կողմերը պայմանավորվածություն են ձեռք բերել ստեղծել համատեղ աշխատանքային խումբ, որը կզբաղվի գյուղատնտեսության ոլորտում հայ-իրանական համագործակցության զարգացման հարցերով: Հանդիպման ավարտին ստորագրվել է փոխըմբռնման հուշագիր «Հայաստանի Հանրապետության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև բույսերի պաշտպանության և բույսերի կարանտինի բնագավառում համագործակցության մասին», որով կկարգավորվի բույսերի պաշտպանության, բույսերի և բուսական արտադրանքին առնչվող վնասակար օրգանիզմների վերահսկման բնագավառը, երկրների տարածք ներթափանցման և տարածման վերահսկումն ու կանխարգելումը:

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱԳԻՐ՝ ՄՆՆԴԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

Վերջերս Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանը հյուրընկալել էր ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության պետ Իշխան Կարապետյանին և վարչությունների աշխատակիցներին: ՀԱԱՀ ռեկտոր, ՀՀ ԳԱԱ իսկական անդամ Արշալույս Թարվերդյանը և Իշխան Կարապետյանը սպորտազբեցին համագործակցության հուշագիր, որով էլ ավելի սերտ, կանոնակարգված ու հստակեցված կլինեն համագործակցությունը:

Այսուհետ, Ագրարային համալսարանականներն ավելի լայն մասնակցություն կունենան Ծառայության կողմից՝ սննդամթերքի անվտանգության, անասնաբուծության, բուսաբուծության ոլորտներում իրականացվող միջոցառումների մշակման, առկա խնդիրներն լուծման աշխատանքներին: Բույսի գիտականների, լաբորատորիաների ներուժը կներգրավվի Ծառայության խնդիրների համակողմանի լուծման գործընթացին: ՀԱԱՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմը մասնակից կլինի ԵԱՏՄ տեխնիկական կանոնակարգերի, նախագծերի մշակման-լրամշակման՝ շատ կարևոր ու պատասխանատու գործին: Կիրականացված համատեղ ծրագրեր, վերապատրաստման դասընթացներ, սեմինարներ: Ծառայության աշխատակիցները զեկուցումներով հանդես կգան ՀԱԱՀ-ում ավանդաբար հրավիրվող միջազգային գիտ-ժողովներում:

Դիմելով ներկաներին՝ ՀԱԱՀ ռեկտոր Ա. Թարվերդյանը նկատեց. «Այսօր Հանրապետության համար սննդի անվտանգության խնդիրները կարևորագույններից են: Եվ ներսում արտադրվող, և ներկրվող մթերքների նկատմամբ վերահսկողության անհրաժեշտություն կա: Մենք երկար տարիներ պատրաստում ենք բույսերի պաշտպաններ, սանիտարական փորձաքննության մասնագետներ և շնորհակալ ենք, որ այսուհետ մեր



ուսանողները կարող են գործնական աշխատանքով ամրակայել տեսական գիտելիքները: Հետադարձ կապի տեսակետից նույնպես շատ կարևոր է ծրագրեր, քանզի հնարավորություն է տալիս փորձաքննության ենթարկելու ուսումնական պլաններն ու ծրագրերը: Այս նախաձեռնության արդյունքում մենք կունենանք տեսական ու գործնական գիտելիքներով, հմտություններով օժտված լավ ուսանողներ, դուք՝ ժամանակակից պահանջներին համապատասխանող մասնագետներ»:

ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության պետ Իշխան Կարապետյանը շնորհակալություն հայտնեց հյուրընկալության, համագործակցությունը խորացնելու պատրաստակամության համար. «Սա հնարավորություն կտա ձևավորելու նոր հարթակ՝ գիտության ներուժը կիրառական ոլորտում ներգրավելու համար»:

Ժամանակը նոր մարտահրավերներ է առաջադրում կենսաբանական ոլորտի գիտնականներին՝ նորահայտ, վարակիչ հիվանդություններ, որոնց դեմ պայքարը պետք է լինի համակողմանի, միասնական, բոլոր պատասխանատու ու պատկան օղակների փոխհամագործակցությամբ:

www.anau.am

ՄԱՅԻՍԻ 15-Ը՝ ԿԼԻՄԱՅԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐ

Մայիսի 15-ին աշխարհը նշում է Կլիմայի միջազգային օրը:

Կլիմայի պահպանումը մարդկության առաջ կանգնած գլոբալ խնդիրներից մեկն է: Կլիմայի փոփոխությունը, գլոբալ տաքացումն ուղեկցվում են բնական աղետներով, մարդկային և բնակավայրային կորուստներով, բերքատվության անկմամբ, սակավաջրությամբ, հիվանդացությունների աճով: Հայաստանն անմասն չէ կլիմայի փոփոխության բացասական ազդեցությունից:

Հայաստանի Հանրապետության Կլիմայի փոփոխության երրորդ ազգային հաղորդագրության համաձայն՝ 1935-2012 թթ. ընթացքում տարեկան միջին ջերմաստիճանը աճել է 1.-3 °C-ով, ինչը գերազանցում է երկրագնդի ջերմաստիճանի միջին ցուցանիշը: Վերջին տասնամյակներում Հայաստանում կլիմայի փոփոխության հետևանքով հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթների հաճախականությունը և ինտենսիվությունը զգալիորեն աճել են: Ավելացել է ցրտահարության դեպքերի թիվը, հորդառատ տեղումներով և կարկուտով օրերի թիվը: Կլիմայի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթներից գյուղատնտեսությանը պատճառած վնասը 2009-2013 թթ. կազմել է 72.71 միլիարդ դրամ (մոտ 177 մլն ԱՄՆ դոլար):

Վերջին տարիներին Հայաստանի տարածքի զգալի մասում տեղի են ունենում սողանքային ակտիվ դրսևորումներ, ինչն արտահայտվում է փոփոխվող արտաքին, այդ թվում՝ օդերևութաբանական գործոնի ճնշման ներքո: Հայաստանի 233 համայնք վնասվել է սողանքներից: Քարաթափումներից տուժող բնակավայրերի թիվը հասել է 45-ի:

Հայաստանի ողջ տարածքում դիտվում է տաք ջերմային ալիքների օրերի թվի և տևողության ավելացում: Շոգ եղանակներին բնակչության մահվան դեպքերի գերակշռող մասը սիրտ-անոթային հիվանդություններն են: Հայտնաբերվել է նաև շնչառական համակարգի հիվանդություններից մահացության դեպքերի հաճախականության ավելացում:

Մասնագետների դիտարկած սցենարով կանխատեսվում է, որ Հայաստանում տարեկան միջին ջերմաստիճանը 2100 թ. կաճի 4.7 °C-ով, գետային հոսքը մինչև 2100 թ. կնվազի 37.8 %-ով: Կնվազի մշակաբույսերի բերքատվությունը, ոռոգման համար լրացուցիչ անհրաժեշտ կլինի 202 միլիոն մ³ ջուր: Բնական գոտիների կառուցվածքային փոփոխությունների պատճառով կաթի արտադրությունը կպակասի 52.4 հազար տոննայով, մսի արտադրությունը՝ 15.1 հազար տոննայով, բրդի արտադրությունը՝ 116.4 տոննայով:

2015 թ.-ի դեկտեմբերին աշխարհի առաջնորդներն ընդունեցին Կլիմայի փոփոխության նոր Փարիզյան համաձայնագիրը, որով որոշվել է զսպել գլոբալ ջերմաստիճանի բարձրացումը 2 °C սահմաններում՝ ձգտելով չգերազանցել 1.5 աստիճանը: Հայաստանը ևս ստորագրել է կլիմայի վերաբերյալ Փարիզյան համաձայնագիրը՝ պարտավորվելով մասնավորապես 35 տարվա ընթացքում ջերմոցային գազերի արտանետումները սահմանափակել 633 միլիոն տոննայի սահմաններում և անտառապատվածությունը մինչև 2050 թ.-ը հասցնել 20.1 %, իրականացնել կլիմայի փոփոխության մեղմման և հարմարվողականության գործողություններ:

www.ecolur.org

ԿՈՈՊԵՐԱՅԻՆ

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԸ ՆՊԱՍՏՈՒՄ Է ՄԱՍՆԱԳԵՏ-ՖԵՐՄԵՐ ԿԱՊԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆԸ

Կոոպերատիվների ստեղծման ակտիվ ջատագովներից մեկը «Բույսերի աշխարհ» արտադրական կոոպերատիվն է, որը ձևավորվել է 2010 թ.-ին: Գյուղատնտեսների և բույսերի պաշտպանների նախաձեռնությամբ և միավորումով ստեղծվեց արտադրական այս կոոպերատիվը, որի նպատակը գյուղատնտեսության վարման արդյունավետության բարձրացումն է: «Ագրոլրատու» թերթի հարցերին է պատասխանում կոոպերատիվի մենեջեր և ավագ մասնագետ Թևոս Ղազարյանը:

– Պրն Ղազարյան, գյուղատնտեսական արտադրության առջև դրված հիմնական խնդիրը՝ երկրագործության մշակույթի բարձրացումն է: Ինչ աշխատանքներ են տարվում այս առումով արտադրական կոոպերատիվի կողմից:

– Երկրագործության մշակույթի բարձրացումն աներևակայելի է՝ առանց մասնագիտական խորհրդատվության առկայության: Մեր կոոպերատիվի առաջնահերթ խնդիրը, ի սկզբանե, ֆերմերի կողքին լինելն է, նրան ուղղություն տալն ու աջակցելը՝ մասնագիտական հարցերի կողմնորոշման մեջ: Այդ նպատակով, մեր մասնագետները պարբերաբար այցեր են կատարում ֆերմերային տնտեսություններ, ծանոթանում են այգետարածքներում, ջերմատներում, ինչպես նաև բաց գրունտի պայմաններում բանջարանոցային մշակաբույսերի վիճակին, կատարում են օրգանոլեպտիկ զննումներ, իսկ հարկ եղած դեպքում՝ մասսատներից կամ հիվանդություններից տուժած բույսերի նմուշները ենթարկվում են լաբորատոր հետազոտությունների, որպեսզի ճիշտ լինի ախտորոշումը: Համաձայն եզրահանգման՝ որոշվում է, թե տվյալ բույսի առողջացման և վիճակի բարելավման համար կոնկրետ պայքարի ինչ միջոցառումներ պետք է կիրառել, տվյալ պարագայում, որ թունաքիմիկատի կիրառումն է առավել արդյունավետ, ինչ չափաբաժիններով և ինչ ժամկետներում պետք է կիրառել այս կամ այն թունաքիմիկատը կամ դրա համադրված պատրաստուկը այլ թունաքիմիկատների հետ:

– Ֆերմերները հեղուկ մ են մասնագետների խորհուրդներին:

– Այո, իհարկե, և հետևում են, և կիրառում, քանի որ տեսնում են դրական ազդեցությունն ու արդյունքը: Աշխարհում այսօր գոյություն ունեն 1000-ից ավելի թունաքիմիկատներ, որոնք նախատեսված են բույսերի մասսատներից և հիվանդություններից պաշտպա-

նության համար: Թունաքիմիկատների ժամանակին և ճիշտ չափաբաժնով օգտագործումը նպաստում է բարձր, առողջ և որակյալ բերք ստանալուն: Այն դառնում է մրցունակ, որի արդյունքում էլ պահանջարկ է վայելում թե՛ ներքին, և թե՛ արտաքին շուկաներում: Ավելորդ չէի համարի նշել, որ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի արտադրողականության բարձրացման և որակի բարելավման գործում էական նշանակություն ունի ագրոկանոնների ճիշտ կատարումը, ինչպես նաև մասսակար օրգանիզմներից՝ մասսատներից, հիվանդություններից և մոլախոտերից դրանց պաշտպանությունը: Հողօգտագործողներին այստեղ օգնության են հասնում պայքարի քիմիական միջոցները:

– Մեր ունեցած տեղեկություններով, Ձեր կոոպերատիվը ոչ միայն մասնագիտական խորհրդատվություն է ապահովում ֆերմերներին, այլև իրականացնում է բույսերի պաշտպանության քիմիական միջոցների ներկրում և վաճառք:

– Գաղտնիք չէ, որ Հայաստանում բարձրորակ թունաքիմիկատներ մատակարարող կազմակերպություններից մեկը «Բույսերի աշխարհ» արտադրական կոոպերատիվն է, որն իր ուրույն տեղն ունի թունաքիմիկատների շուկայում: Ներկրումներն իրականացնում ենք ԱՄՆ-ի, Անգլիայի, Շվեյցարիայի և այլ երկրների թունաքիմիկատների արտադրությունում մասնագիտացված բարձրակարգ ընկերություններից: Մեր հաճախորդներին հաճախակի հաճելի անակնկալ ենք մատուցում՝ ներկրելով թունաքիմիկատների շուկայում հայտնված նորույթներ: Կոոպերատիվը, միջազգային չափորոշիչների համապատասխան, մասնագիտացված խանութների ցանց ունի (թվով՝ 8) Մասիս քաղաքում և տարածաշրջանում (Դաշտավան, Հայանիստ, Զորակ գյուղեր), Երևանում (Բաբաջանյան փողոց, Շենգավիթ թաղամաս), ՀՀ Արագածոտնի մարզում (գյուղ Կարբի), բացի այդ, շրջիկ վաճառք է իրականացվում նաև հանրապետության այլ մարզերում և ԼՂՀ-ում: Ի դեպ, կոոպերատիվի հեռանկարային ծրագրերից մեկն էլ Արցախում մասնագիտացված խանութ ունենալն է: Այս տարվանից գործում է նաև ՀՀ Արարատի մարզի Հովտաշատ համայնքի շուկայի տարածքում բացված մասնագիտացված խանութը: Հարկ է նշել, որ բոլոր վաճառակետերում աշխատում են մասնագետներ: Թունաքիմիկատների հետ միասին, ֆերմերներին տրվում են նաև խորհրդատվական թերթիկներ, որոնք ներառում են մանրակր-

կիտ տեղեկություններ՝ թունաքիմիկատների օգտագործման ժամկետների, չափաբաժինների և պարբերականության վերաբերյալ: Մեզ մոտ կարելի է ձեռք բերել սնկասպան ֆունգիցիդներ, փսա-սատու միջատների դեմ պայքարող ինսեկտիցիդներ, մոլախոտերի և փշերի դեմ պայքարի արդյունավետ միջոցներ, ինչպես նաև բույսերի տերևային և արմատային սնուցումն ապահովող ունիվերսալ պարարտանյութեր: Ի դեպ, մեզ մոտ կարելի է ձեռք բերել նաև թե՛ հայրենական արտադրության, և թե՛ ներկրված սերմեր, որոնք ապահովում են բարձր ծլունակություն: Թեև մենք նախապատվությունը տալիս ենք տեղական արտադրության սերմերին, որոնք արդեն հարմարվել են մեր բնակլիմայական պայմաններին, ցուցաբերում են բարձր բերքատվություն, աչքի են ընկնում համային և որակական հատկանիշներով և ապրանքային տեսքով: Այս առումով, սպառողների շրջանում մեծ պահանջարկ են վայելում լուիկի «Անահիտ» և վարունգի «Նազովան» սորտերը: Այգիներում, ջերմատներում և ցանքատարածքներում կանխարգելիչ և բուժական միջոցառումներ իրականացնելու համար մեր կոոպերատիվը տարեկան ներկրում է 4 տասնյակից ավելի պատրաստուկներ, որոնք թույլատրված են օգտագործման՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից:

– Նախորդ տարիներին «Բույսերի աշխարհ» արտադրական կոոպերատիվը, բնական աղբյուրների հետևանքով առաջացած վնասի պարճառով, զգալիորեն իջեցրեց մարուցվող ծառայությունների, առաջարկվող թունաքիմիկատների, ինչպես նաև սերմերի և պարարտանյութերի գները. գյուղացուն պարճառված վնասներն արդյո՞ք նվազել են:

– Համեստորեն կուզենայի նշել, որ իհարկե, դա փոքրիկ աջակցություն էր մեր կողմից՝ գյուղացուն օգնելու նպատակով: Հայաստանի բնակլիմայական պայմաններին բնորոշ են բնական աղետները, որոնք, ցավոք, կրկնվում են պարբերաբար: Այստեղ է, որ պետք է օգնության հասնեն արտերկրում արդեն երկարամյա փորձ ու ճանապարհ անցած նորագույն տեխնոլոգիաները: Մեր

մասնագետները ֆերմերների կողքին են և միշտ պատրաստ են աջակցելու: Նրանք նույնիսկ օգնում են աշխատանքային հեղուկի ճիշտ պատրաստման գործին, որպեսզի կատարվող պայքարի միջոցառումները լինեն արդյունավետ: Արտադրական կոոպերատիվը ճանաչում է ձեռք բերել մեր լավագույն մաս-



նագետների շնորհիվ: Մեր կոոպերատիվի գործունեության մասին մանրամասն տեղեկություն է տրված www.tuynar.am կայքում, որտեղ մանրամասն տրված է տեղեկատվություն՝ առաջարկվող սերմերի, պարարտանյութերի, թունաքիմիկատների վերաբերյալ: «Բույսերի աշխարհ» կոոպերատիվի մասնագիտական գործունեությունը հիմնավորված է գիտականորեն, հաստատված՝ փորձնականորեն:

– ՀՀ կառավարությունը ներկայումս մշակում է «Կոոպերատիվներին աջակցության» ծրագիր: Ծրագրի վերնագիրն արդեն իսկ հուշում է նպատակը: Ինչպիսին է Ձեր կարծիքը, արդյո՞ք արդյունավետ է կոոպերացված աշխատելը: Ինչ առավելություն ունի կոոպերատիվը:

– Ինչ խոսք, կոոպերատիվն ունի իր առավելությունները, առաջին տեղում՝ համագործակցված աշխատանքն է, որն անշուշտ տալիս է իր դրական պտուղները: Մեր կոոպերատիվում միավորվել են մասնագետները, մեկ այլ կոոպերատիվում՝ ֆերմերները: Համագործակցելով միմյանց հետ՝ տնտեսապես ուժեղ և կայացած կլինենք թե՛ մենք՝ ծառայություններ մատուցողներս, և թե՛ ֆերմերային տնտեսությունները: Մեր կոոպերատիվի առավելություններից մեկն էլ այն է, որ այն ապահովում է ֆերմեր-մասնագետ կապը: Համախմբված աշխատանքը՝ թիմային աշխատանքն է, իսկ թիմն ավելի ուժեղ է, քան՝ անհատը:

Հարցազրույցը Նելլի Սահակյանի

ՓԱՌԱՏՈՆ

ԿԱՅԱՑԵԼ Է «ՌԻԴՈՒԼԻ» ՏՈԼՄԱՅԻ 7-ՐԴ ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՈՆԸ

Մայիսի 20-ին Արարատի մարզի Հնաբեր համայնքում կայացած տղամայի փառապոռնին ներկա են գտնվել Արարատի մարզպետ Արամայիս Գրիգորյանը, ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարար Դավիթ Լոքյանը, պաշտոնապար անձինք, համայնքների ղեկավարներ, քաղաքացիներ:

Բացելով փառատոնը՝ Արամայիս Գրիգորյանը ողջունել է մասնակիցներին ու հյուրերին՝ նշանակալի իրադարձություն համարելով ավանդական այս փառատոնն Արարատի մարզում անցկացնելը: Կարևորելով աշխարհաբաղադրական բարդ ու մշտապես փոփոխվող իրավիճակներին մեր մշակութային արժեքներն ըստ արժանվույն ներկայացնելու փաստը՝ Արամայիս Գրիգորյանը շեշտել է, որ այս ոլորտում մեծ է հայկական արժեքների յուրացման դեմ անխախտ պայքարի դերը և ավելացրել, որ «Ուղույի» փառատոնը ասվածի վառ ապացույցն է:



«Հայ խոհարարական ավանդույթների զարգացման և պահպանման» ՀԿ-ի նախագահ Սեդրակ Մամուլյանը շնորհակալություն հայտնելով բոլոր ներկա գտնվողներին կոչ է արել մշտապես կանգնել կողք կողքի և հպարտորեն պահպանել հայերի հզոր մշա-

կութային ժառանգությունը:

Այնուհետև, բացման արարողությանը հաջորդած համերգային միջոցառման ընթացքում, հնչել են հեղինակային ու ազգագրական երգեր, պարային համույթներն ու արվեստի դպրոցի սաները հանդես են եկել կատարումներով:

Փառատոնի ընթացքում տարբեր ռեստորանային համալիրների, համայնքների, ՀՀ պաշտպանության նախարարության, միջին ուսումնական հաստատությունների, հիկ-ների թիմերն իրենց հատկացված 25 տաղավարներում ներկայացրել են տղամայի պատրաստման ավելի քան 60 տեսակ:

Ավարտին, ժյուրիի որոշմամբ, մրցանակներ են հանձնվել «Լավագույն համ», «Լավագույն տեսք» և «Մրցույթի բացարձակ հաղթող» անվանակարգերով, ինչպես նաև հայկական դյուցազնագրքում գրանցվել է նոր ռեկորդ «TUFENKIAN» ռեստորանի խոհարարների կողմից 60 մ 45 սմ երկարությամբ տղամայի պատրաստման համար:

ՀԱՅՏԱՌԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Բ. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, ԺԱՄԸ 12⁰⁰

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

«Անասնաբուժասանիտարիայի և բուսասանիտարիայի ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի սեփականության իրավունքով պատկանող օտարման ենթակա տրանսպորտային միջոցները

</>	Գույքի անվանումը	Թողարկման տարեթիվը	Գնահատման ամսաթիվը	Գնահատված արժեքը /դրամ/	19.06.2017թ.		04.07.2017թ.		19.07.2017թ.	
					մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ա/մ. «Վազ 2121» (պ/հ.՝ 589 SL 67)	1988	26.09.2016թ	67000	67000	3350	53600	2680	42880	2144
2	Ա/մ. «Իժ 2715-011» (պ/հ.՝ 437 SU 67)	1990	26.09.2016թ	72000	72000	3600	57600	2880	46080	2304
3	Ա/մ. «Իժ-2715» (պ/հ.՝ 872 SU 67)	1985	26.09.2016թ	53000	53000	2650	42400	2120	33920	1696
4	Ա/մ. «ԳԱԶ 2705-222» (պ/հ.՝ 027 LO 61)	2006	11.05.2017թ	287000	287000	14350	229600	11480	183680	9184

</>	Գույքի անվանումը	03.08.2017թ.		18.08.2017թ.		04.09.2017թ.		19.09.2017թ.		04.10.2017թ.	
		մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/	մեկնարկային գին /դրամ/	նախավճար /դրամ/
1	Ա/մ. «Վազ 2121» (պ/հ.՝ 589 SL 67)	34304	1716	27444	1373	21956	1098	17565	879	14052	703
2	Ա/մ. «Իժ 2715-011» (պ/հ.՝ 437 SU 67)	36864	1844	29492	1475	23594	1180	18876	944	15101	756
3	Ա/մ. «Իժ-2715» (պ/հ.՝ 872 SU 67)	27136	1357	21709	1086	17368	869	13895	695	11116	556
4	Ա/մ. «ԳԱԶ 2705-222» (պ/հ.՝ 027 LO 61)	146944	7348	117556	5878	94045	4703	75236	3762	60189	3010

Աճուրդը կանցկացվի **դասական** (գնի ավելացման) եղանակով:
Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 12:00-ին:
Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդները չեն անցկացվում:
Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև հաժայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը՝ 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ. Անհաղթի 23) ներկայացրել:
- **աճուրդի նախավճարի մոծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն և «Հայկեկոնոմբանկ» ԲԲԸ-ի թիվ 163518001652 դրամային հաշիվը:**
- **անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:**
Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական: Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, ովքեր վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:
Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակց չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ: Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23) մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը՝ 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են՝ ընդհուպ մինչև աճուրդի սկսվելը:
Աճուրդի մասնակիցների անձնագրի առկայությունը պարտադիր է:
Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտ(եր)ին կարող են ծանուցանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ **յուրաքանչյուր աշխատանքային օրերին՝ ժամը 09:00-18:00 ընկած ժամանակահատվածում, ք.Երևան, Մամիկոնյանց 39 ա հասցեում, 010-20-17-32 հեռախոսահամարով:**
Նախքան աճուրդի սկսվելը՝ աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին տրամադրում է քարտ:
Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Յուրաքանչյուր մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի

մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել լոտ գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը: Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց երեսուն րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված **ժամկետում (10 օրվա ընթացքում)** հետագա վճարումները կատարելու դեպքում, նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռքբերելու դեպքում նախավճարը հաշվարկվում է ամենաբարձր վաճառքի գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ), իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը գրկվում է աճուրդին մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: **Աճուրդում վաճառված լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:**
Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մոծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս՝ մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում գրավոր դիմելուց հետո:
Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք. Երևան, Դ. Անհաղթի 23 հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռ. 011-23-73-01, ինտերնետ URL://www.spm.am:
Յնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհրապարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարության առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ

ՏԵՍԱԿԵՏ

ՉԵՆՔ ԿԱՐՈՂ ԱՇԽԱՏԵԼ ՀԻՆ ՄՏԱԾԵԼԱԿԵՐՊՈՎ՝ ՆՈՐ ԶԵՎՈՎ

Կարեն Զալինյանը, ով ՀՀ Լոռու մարզի Գարգառ համայնքի ղեկավարն է, մասնագիտությամբ գիտնական ագրոնոմ է (ավարտել է Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտը): Հմուտ մասնագետը 25 տարուց ավելի է, ինչ աշխատում է գյուղատնտեսության բնագավառում: Իր վարած տնտեսության օրինակով է պրն Զալինյանը ցույց տալիս, թե ինչպես կարելի է զարգացնել գյուղատնտեսությունը՝ ճիշտ մշակելով հողը:
«Շատ կարևոր է հողի գիտականորեն մշակումը: Դրանում համոզվել ենք տարիների ընթացքում: Հողը չի կարելի մշակել տարերայնորեն, այլապես արդյունքը ցածր կլինի: Եվ եթե խորհրդային տարիներից հետո մենք ժառանգել էինք համաչափ պարարտացված հողեր, որոնցում ժամանակին էր կիրառված նաև ցանքաշրջանառությունը, ապա հետագա տարիներին, ժամանակի ընթացքում, հողն աղքատացավ, շեշտակիորեն իջավ բերրիությունը, իսկ առկա գյուղատնտեսական տեխնիկան մաշվեց թե՛ բարոյապես, և թե՛ ֆիզիկապես: Այդպիսով՝ սպառվեց հողի էներգիան, որի պատճառներից մեկն էլ՝ աշխատանքի ոչ ճիշտ կառավարումն էր», - պատմում է Կարեն Զալինյանը: Նա այն կարծիքին է, որ սակավահող մեր երկրում չպետք է լինեն անմշակ հողատարածքներ: «Հողը տրվեց և՛ մասնագետներին, և՛ ոչ մասնագետներին, բոլորը դարձան հողագործներ: Այստեղ է, որ շեշտակիորեն բարձրացավ լավագույն մասնագետների դերակատարությունը, մեծացավ մասնագիտական խորհրդատվության անհրաժեշտությունը: Աշխատանքի ոչ ճիշտ կազմակերպման հետևանքով, շատ վարելահողեր վերածվեցին խոտհարքների: Նույն խնդիրը ծագեց նաև անասնաբուծության բնագավառում», - ցավով է

հիշում պրն Զալինյանը: Նրա մշակած հողատարածքներն արժանի են ցուցադրման, քանի որ բոլոր աշխատանքները դրված են գիտական հիմքի վրա: Այսպես օրինակ՝ բույսերի թփակալման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով, մշակության աշխատանքներն իրականացնում են վաղ գարնանը՝ ժամանակացույցին համապատասխան: Նրա կարծիքով, կարևոր է նաև երիտասարդ մասնագետներին գյուղատնտեսական աշխատանքներում ընդգրկելը: «Դրա համար ոլորտը պետք է դարձնել գրավիչ և արդյունավետ: Գյուղերում այսօր սերնդափոխության խնդիր է առաջացել, նոր մասնագետները պետք է փոխարինեն հներին: Եվրոպական չափանիշներով մասնագետների կարիք կա, որը միշտ չէ, որ ապահովվում է», - նշում է համայնքի ղեկավարը, ապա հավելում, որ այսօրվա պահանջարկը նոր տեխնոլոգիաների ներդրումն է, իսկ դրա համար համապատասխան մասնագետներ են հարկավոր: «Չենք կարող աշխատել հին մտածելակերպով՝ նոր ձևով: Պետք է լուրջ ուշադրություն դարձնել կադրերի պատրաստմանը», - իր խոսքը եզրափակում է Կարեն Զալինյանը: Հարկ է նշել, որ բարձրորակ կադրերի պատրաստման առումով, ՀՀ Լոռու մարզում լուրջ աշխատանքներ է տանում ՀԱԱՀ Վանաձորի մասնաճյուղը. շրջանավարտներն ի վիճակի է համալրելու ֆերմերային տնտեսությունների մասնագիտական կազմը՝ ապահովելով ներկայացվող ժամանակակից պահանջները:

Գարգառում արդեն մի քանի տարի է, ինչ զբաղ-



վում են նաև ոչ ավանդական մշակաբույսերի ցանքով, ցանում են բրոկոլի, կոլրաբի, ֆիզալիս, արտիշոկ, ծնեթել և այլն: Աշխատանքների ճիշտ կազմակերպման նպատակով, համագործակցում են EMPARD, «Կանաչ արահետ» և այլ կազմակերպությունների հետ: Աստիճանաբար ավելացնում են ոչ ավանդական մշակաբույսերի ցանքատարածքները, քանի որ ստացված բերքը չունի իրացման խնդիր: Քայլեր են ձեռնարկվում նաև օրգանական գյուղատնտեսության զարգացման ուղղությամբ, ինչին նպաստում են նաև տարածաշրջանի բնակլիմայական և բնապահպանական պայմանները: Կազմակերպում են նաև մանկական սննդի արտադրություն:

Նեղի Սահակյան

ԲՆԱԴԱՆՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆՏԱՌՏՆԿԱՐԿՆԵՐԻ ԽՆԱՄՔԻ ԵՎ ԼՐԱՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ԿՐՈՒՄ ԵՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹ

ՀՀ Լոռու մարզի անտառային պետական ֆոնդը կազմում է 101205 հա, մարզի տարածքի շուրջ 27%-ը, որից անտառածածկ է՝ 85799 հա-ը: Մարզի անտառների կառավարումն իրականացնում են ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կազմում գործող «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Գուգարքի, Եղեգնուրի, Լավարի, Ջիլիգայի, Դսեղի, Սյրեփանավանի և Տաշիրի անտառտնտեսությունները:

Լոռու մարզպետարանի բնապահպանության և գյուղվարչության պետ Գրիգոր Հակոբյանի տեղեկացմամբ, անտառտնտեսությունների հետ պարբերաբար ամփոփվում են մարզի տարածքում փայտանյութի մթերման պետական առաջադրանքի և անտառվերականգնման աշխատանքների վերաբերյալ տվյալները: «Այսպես, օրինակ, 2016 թ. ընթացքում պլանային և այլ հատումները կազմել են 10826 մ³, այդ թվում, այլ հատումներ՝ 1560 մ³: Տարվա ընթացքում մթերվել է 9910 մ³ թափուկ վառելափայտ»,- տեղեկացնում է Գրիգոր Հակոբյանը, ապա հավելում, որ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի, ՀՀ Ոստիկանության մարզային վարչության և ՀՀ բնապահպանության նախարարության ԲՊՏ Լոռու տարածքային բաժնի հետ պարբերաբար ամփոփվել են մարզի տարածքում ապօրինի ծառահատումների, փայտանյութի անօրինական տեղաշարժի և օրինախախտումների վերաբերյալ տվյալները: Վարչության պետի տվյալներով, 2016 թ. ընթացքում, Ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության կողմից, կատարվել է 741 ստուգայց, հայտնաբերվել է ապօրինի անտառահատումների, փայտանյութի տեղափոխման և իրացման 63 դեպք, հայտնաբերված փայտանյութի քանակը եղել է 321.08 մ³: Հարուցվել է քրեական 10 գործ, վարչական պատասխանատվության են ենթարկվել 30 անձինք: ՀՀ Լոռու մարզի «Անտառտնտեսության» մասնաճյուղերում, 2016թ. ընթացքում հայտնաբերվել է ապօրինի հատված 356 ծառ՝ 237 խտացված մ³ ընդհանուր ծավալով:

Ինչ վերաբերում է ծառատնկումներին, ապա այդ ուղղությամբ ՀՀ Լոռու մարզում, 2016 թ. ընթացքում, «Է-Թի-Փի» բարեգործական հիմնադրամը, ծրագրի շրջանակներում, իրականացրել է համայնքային ծառատնկ՝ Արևաշող, Լուսաղբյուր, Փամբակ, Ալավերդի, Վանաձոր և Տաշիր համայնքներում (տնկվել են 1500 ծառ): Իսկ անտառային ծրագրի շրջանակներում, Կողես համայնքում նախորդ տարիներին հիմնադրված 50



հա-ի վրա, ցանքսի միջոցով կատարվել են լրացման աշխատանքներ (տնկվել է շուրջ 37800 սոճի): Նույն համայնքում կատարվել են նաև ցանկապատի վերանորոգման աշխատանքներ: Ի դեպ, ցանկապատի վերանորոգման աշխատանքներ են իրականացվել նաև Կողես, Ֆիալետովո, Սպիտակ, Արջուտ և Ծաղկաբեր համայնքներում: Տաշիր համայնքում կատարվել են 33 հա տարածքի ցանկապատման և անտառտնկման աշխատանքներ: Իսկ Սպիտակ, Ստեփանավան, Կաթնաջուր, Արջուտ, Ֆիալետովո, Ծաղկաբեր, Ջրաշեն, Ղուսայի, Սվերդլով, Սարատովկա, Միխայելովկա և Կողես համայնքներում կատարվել են նախորդ տարիներին հիմնադրված անտառմշակույթների խնամքի և լրացման աշխատանքներ: «Անտառտնկարկների խնամքի և լրացման աշխատանքները կրում են շարունակական բնույթ»,- նշում է Գրիգոր Հակոբյանը: Ի դեպ, հիմնադրամը մարզում իրականացնում է նաև տարաբնույթ բնապահպանական ուսուցողական դասընթացներ, իսկ համայնքներին, անվճար հիմունքներով, տրամադրում է պտղատու և դեկորատիվ տնկիներ: Ինչ վերաբերում է Թեղուտի պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի շահագործման հետ կապված խնդիրներին, ապա ըստ հաստատված բնապահպանական ծրագրի, «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն, 2009-2015 թթ. ընթացքում, մասնագիտացված ձեռնարկությունների միջոցով, Լեռնահովիտ, Թեղուտ, Արջուտ, Օձուն, Շնող համայնքային տարածքների վրա,

իսկ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերի միջոցով՝ նաև պետական անտառային ֆոնդի տարածքների վրա, իրականացրել է նախկինում հիմնադրված անտառմշակույթների լրացման և խնամքի աշխատանքներ: Նույն ծրագրի շրջանակներում, 2016 թ. աշնանը, «Գուգարքի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի տարածքում, 20.4 հա տարածքի վրա, կատարվել են ցանկապատման և անտառտնկման աշխատանքներ: Ընթացիկ տարում, ծրագրի շրջանակներում, «Գուգարքի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի կողմից նախատեսվում է, շուրջ 70 հա տարածքի վրա, իրականացնել անտառտնկման աշխատանքներ: Թեղուտի ծրագրի շրջանակներում, 2016 թ. իրականացվել է՝ դեռևս 2015 թ. աշնանը Շնող համայնքում 10 հա տարածքի վրա հիմնված պտղատու այգիների խնամքի և լրացման աշխատանքներ (արքայախնային՝ 6.2 հա, կեռաս՝ 1.9 հա, խնձոր՝ 1.4 հա, դեղձ՝ 0.5 հա): 2017 թ. նախատեսվում է ևս 10 հա պտղատու այգիների հիմնում: Մարզպետարանի համապատասխան մասնագետների հանձնարարությամբ, համայնքներում ծառերի էտր կատարվում է ուշ աշնանը, իսկ էտրից առաջացած վառելափայտը տրամադրվում է սոցիալապես անապահով ընտանիքներին: Մարզպետարանի միջնորդությամբ՝ Լեռնապատ, Քարածոր և Ղուրսայի համայնքներին թույլատրվել է, համայնքներին հարակից անտառային տարածքներում, իրականացնել կոճղաշվային վերաճի օժանդակման աշխատանքներ, որից առաջացած փայտանյութը, դարձյալ անվճար, հատկացվել է ազգաբնակչությանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի համաձայնությամբ, 2016 թ. գարնանը, Թեղուտի հանքավայրի անտառածածկի հատումից առաջացած փայտանյութի 50%-ը գեղջ գնով՝ 1 մ³-6000 դրամով, որպես վառելափայտ հատկացվել է մարզի համայնքներին: 2016 թ.-ին, շաբաթօրյակների միջոցով, կանաչապատման աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով, մարզի 9 համայնքների, 27

դպրոցների և տարբեր հիմնարկ-ձեռնարկություններին, մարզպետարանի կողմից, տրամադրվել են «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի տնկարաններից, օգնության կարգով, ստացված վայրի տանձենու, խնձորենու, ընկուզենու և կաղնու շուրջ 4000 տնկիներ: Ընդհանուր առմամբ, 2016 թ. ընթացքում մարզում իրականացվել են շուրջ 53.4 հա տարածքի ցանկապատման և անտառտնկման աշխատանքներ: Միաժամանակ, Իրակա-նացվել է նաև նախորդ տարիներին հիմնադրված անտառմշակույթների խնամքի, լրացման և նախկինում կառուցված ցանկապատի վնասված հատվածների վերանորոգման աշխատանքներ:

Լոռու մարզային փրկարարական վարչության հետ համատեղ, մշակվում և պարբերաբար անց են կացվում «Անտառների հրդեհների հրդեհաշիջման կազմակերպում» թեմայով շտաբային ուսումնավարժություններ: «Ընթացքի մեջ է ՀՀ կառավարության, UNDP և GEF միջազգային կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ, ՀՀ Լոռու և ՀՀ Տավուշի մարզերում «Հողերի և անտառների կայուն կառավարման ներդրումը Հյուսիս-արևելյան Հայաստանի չոր լեռնային լանդշաֆտներում» ծրագիրը: Ծրագրի նպատակն է՝ ապահովել հյուսիս-արևելյան Հայաստանում հողերի և անտառների կայուն կառավարումը՝ երաշխավորելով բազմապիսի էկոհամակարգային ծառայությունների մատակարարման շարունակական ընթացքը, նպաստելով՝ կարևոր նշանակություն ունեցող կենսաբազմազանության պահպանությանը, դարձյալ անվճար, հատկացվել է ազգաբնակչությանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի համաձայնությամբ, 2016 թ. գարնանը, Թեղուտի հանքավայրի անտառածածկի հատումից առաջացած փայտանյութի 50%-ը գեղջ գնով՝ 1 մ³-6000 դրամով, որպես վառելափայտ հատկացվել է մարզի համայնքներին: 2016 թ.-ին, շաբաթօրյակների միջոցով, կանաչապատման աշխատանքներ իրականացնելու նպատակով, մարզի 9 համայնքների, 27

ՊԱՅՔԱՐԻ ՄԻՋՈՇԱՌՈՒՄՆԵՐ

ԿԱՅՈՒՆ ՄԱՆԻՏԱՐԱՇԻԳԻԵՆԻԿ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ՝ ԱՌԱՋՆԱՇԵՐԹ ԽՆԴԻՐ

Գյուղատնտեսական նշանակության արդյունաբերական համալիրներում, ֆերմերային տնտեսություններում, թոչնաֆաբրիկաներում, կաթի և մսի վերամշակման արտադրամասերում և այլուր, արդեն շուրջ 20 տարի է, ինչ կենսագործունեության սանիտարահիգիենիկ բարձր մակարդակ է ապահովում «Հակահամաճարակային արշավախումբ» ՍՊԸ-ն:

Միջատներից և կրծողներից զերծ մնալու, ինչպես նաև առողջ սնունդ ունենալու նպատակով, ընկերությունն իրականացնում է մի շարք ծառայություններ: Իրականացվում է անասնաբու-ժասանիտարական փորձաքննություն, դեզինսեկցիա (միջատազերծում, թաց ախտահանում), դեզինֆեկցիա (վարակազերծում, ֆուսիդագիա կամ ինչպես ընդունված է ասել՝ ծխեցում), դեռատի-զացիա (վերջինս՝ պայքարն է կրծողնե-

րի դեմ): Անդրադառնալով անասնաբու-ժասանիտարական փորձաքննությանը, պետք է նշել, որ այդ նպատակով ունեն պետական հավատարմագրված լաբորատորիա, որտեղ իրականացնում են կենդանական ծագման մթերքի և հումքի անասնաբու-ժասանիտարական փորձաքննություն՝ սնունդ արտադրող, վերամշակող, պահպանող, առաքող և մատուցող կազմակերպություններում՝ ապահովելով առողջ սնունդ: Համագործակցում են նաև սնունդ ներկրող ընկերությունների, ինչպես նաև սնկի արտադրության և ջերմոցային տնտեսությունների հետ: Անմասն չեն մնում նաև քաղցրավենիքներ արտադրող ընկերությունները: Պայքարի միջոցառումներ կատարելու նպատակով հիմնականում օգտագործում են համաշխարհային հռչակ ունեցող և բնապահպանորեն անվտանգ գերմանական՝ «Դետիա Դեգե», «Բայեր», շվեյցարական՝ «Նո-վոարտիս», «Սինգենտա», ամերիկյան՝ «ԷՖՄ.Ս», «Դյուպոն», ֆրանսիական՝ «Անիոս», ճապոնական՝ «Սումիտոմո», ռուսական՝ «Ալիսա Նովա» և այլ ընկերությունների բարձրորակ պատրաստուկները: Կուզենայինք առանձնահա-

տուկ նշել, որ աշխատանքներն իրականացվում են ընկերության բարձրակարգ և երկարամյա փորձ ունեցող մասնագետների կողմից, սեղմ ժամկետներում և բարձր որակով:

Բնականաբար, հարց է առաջանում, իսկ ինչպիսին են հակահամաճարակային և այլ ծառայությունների գները: Ընկերության հիմնադիր տնօրեն Աշոտ Սահակյանի տեղեկացմամբ, ծառայությունների գներն, ինչ խոսք, բավականին մատչելի են: «Ըստ միջազգային վիճակագրության, վնասատուների դեմ պայքարում ներդրված մեկ դոլարն ապահովում է հազարավոր դոլարների եկամուտ: Պայքարը՝ կենցաղային ամբարային վնասատուների, խավարասերների և այլ միջատների և կրծողների դեմ՝ չի կարող դրական ազդեցություն չունենալ տնտեսության վրա: Լրացուցիչ կուզենայի հիշեցնել, որ մեր կողմից կատարվում են նաև փայտանյութի միջատազերծում, բրդի, բամբակի, մորթու, կաշվի ու դրանցից պատրաստված արտադրանքի ծխեցում»,- ասում է Աշոտ Սահակյանը, ապա հավելում, որ ցանկացած գործում կարևորը վստահությունն է, որից էլ սկսվում



է առաջին քայլը: «Մենք նվաճել ենք մեր գործընկերների վստահությունն ու համակրանքը, որին հասել ենք համատեղ երկարամյա ու նվիրված աշխատանքի արդյունքում»,- իր խոսքը եզրափակում է հիմնադիր տնօրենը: Հարկ է շեշտել, որ երկար տարիների փորձ ունեցող մասնագիտական կազմը վերապատրաստումն անցել է Եվրոպայում և ԱՄՆ-ում: Լավագույն մասնագետների ջանքերով, «Հակահամաճարակային արշավախումբ» ՍՊԸ-ն յուրաքանչյուր տարի ներկայացնում է նոր ծրագրեր և հանդես է գալիս կատարվելիք միջոցառումների թարմացված նախաձեռնություններով ու նոր առաջարկներով:

ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՄԻԱՄՅԱ ԵՐԵՔՆՈՒԿԻ /ՇԱՔԴԱՐ/ ՄՇԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏԱՎԱՅՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

Հողի արդյունավետ օգտագործման, միավոր փարածությունից նվազագույն ծախսումներով սպիրակուցներով հարուստ անասնակեր ստանալու և միաժամանակ՝ հողի բերրիությունը բարձրացնելու գործում միավոր բակլազգի խոտաբույսերից շաբդարն անսխալագույնի մշակաբույս է: Շաբդարն արագ աճող, բարձր բերքատու, սպիրակուցներով հարուստ բազմահար կերաբույս է: Այն որպես միջանկյալ և ենթացանք մշակաբույս՝ հաջողությամբ մշակվում է հանրապետության գյուղարտադրական բոլոր գոյություններում, այդ թվում՝ նաև Արարատյան դաշտավայրում՝ գարնանացան, աշնանացան, իսկ ամռանը խոզանացան ձևով, թե առանձին և թե կերային այլ մշակաբույսերի հետ համալրել խառը ցանքերում:

Շաբդարը հաջողությամբ մշակվում և բարձր բերք է տալիս շաբահերկ մշակաբույսերի, առանձնապես խոզանացան եգիպտացորենի միջշաբային փարածություններում, որպես՝ ենթացանք: Նա ամենախաջող գոգորդն է առվույրի, աշնանացան գարու, վարսակի, ձմեռային հլածուկի /ոսպ/ և հացազգի խոտաբույսերի համալրել ցանքերում, ինչպես նաև նորարարական այգիներում մշակելու համար: Անկախ ցանքի ժամկետից և մշակության ձևից կարճ վեգետացիայում՝ հեկտարից ապահովվում է 400-500 g հյութալի՝ շուրջ 15 g մարսելի պրոբիոնի պարունակությամբ կանաչ զանգված: Հարկանշական է, որ շաբդարի և վերը նշված կերային մշակաբույսերի հասունացման փուլերը խառը ցանքերում համընկնում են և սրացվում է ամենաարագ բերքատվության փուլերը՝ կանաչ զանգված, խոր, սենած, խորայնոր և սիլոս: Կենդանիների կերի ուսցիոնում շաբդարի օգտագործումը զգալիորեն նպաստում է մթերաբույսության, հարկապես կաթի արտադրության ավելացմանը: Այս ամենից բացի, շաբդարը նաև մեղրատու բույս է :



ՀՈՂԻ ՆԱԽԱԳԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ԵՎ ՑԱՆԷԸ

Շաբդարի մաքուր ցանքի տարբեր ժամկետի համար հողի մշակությունը տարբեր է: Աշնանը ցանքը պետք է կատարել եգիպտացորենից, ընդդեմնե-րից և բանջարաբուստանային մշակաբույսերից վաղ ազատված դաշտերում, հողի մակերեսը չիզելով կամ կուլտիվատորով փխրեցնելուց հետո, իսկ մոխրա-տերով վարակված և ամրացած հողե-րում կատարել խորը վար և հարթեցում:

Աշնանացանի լավագույն ժամկետ է համարվում սեպտեմբերի 10-ից հոկտեմբերի 10-ը:

Գարնան ցանքը կատարվում է ցրտահերկի վրա, վաղ գարնանը, դաշտային աշխատանքներն սկսման ժամանակ առաջին իսկ հնարավորությամբ դեպքում: Այս պայմաններում գարնանացան շաբդարը մասսայական ծիլ է տալիս 5-8 օրվա ընթացքում և ծլաջրի կարիք չի զգում: Ավելի չոր հողերում և ուշ ցանքի դեպքում տրվում է 1-2 ջուր:

Խոզանացան շաբդարի հողի նախա-ցանքային մշակությունը կատարվում է հետևյալ կերպ: Եթե հողի մակերեսը փափուկ է և զերծ է մոխրաբույսերից ցանքից առաջ, առանց հողը վարելու, կատարվում է 2-3 խորը փոցխում, հետո ցանք: Խոզանի մակերեսը ամրացած և կեղևակալված լինելու դեպքում անհրաժեշտ է խոզանը ջրել, հողի քեշի ժամա-նակ կատարել մակերեսային փոցխում և անմիջապես ցանել:

Արարատյան դաշտավայրում և նախալեռնային գոտու ջրովի հողերում ցանքը կատարել նախորդ մշակաբույսի բերքահավաքից անմիջապես հետո, մինչև հուլիսի վերջը: Խոզանացանի ժամանակ, բոլոր դեպքերում պետք է տալ ծլաջուր:

Աշնանացանի և խոզանացանի դեպքում ցանքի նորման սահմանել հեկտարին՝ 16-20, իսկ գարնանացանի դեպքում՝ 14-16 կգ՝ ցանքի խորությունը պահպանելով 1-1.5 սմ: Խոզանացան շաբդարը սկզբնական շրջանում /մինչև խոտածածկ առաջանալը/ պետք է հաճախակի ջրել: Կիսաանապատային հողերում /դրերում/ շաբդար մշակելիս պետք է ամեն կերպ խուսափել խորը և շուտ տված վարից: Այս պայմաններում անհրաժեշտ է կատարել հողի մակե-րեսային փխրեցում: Դրերում մշակվող շաբդարի վերջին հարի բերքը կարելի է վարածածկել և օգտագործել որպես կանաչ պարարտացում:

ՇԱՔԴԱՐԻ ՊԱՐԱՐՏԱՑՈՒՄԸ

Շաբդարը ազոտական պարար-տանյութերի նկատմամբ պահանջկոտ չէ, սակայն պահանջկոտ է ֆոսֆորի և կալիումի նկատմամբ: Սուպերֆոս-ֆատը և կալիումական աղը պետք է

հող մտցնել հիմնական մշակությունից առաջ՝ 60-120 կգ/հ նորմայով: Տեղական պարարտանյութերից կարելի է օգտա-գործել մոխիրը, որը պետք է տալ հողի նախացանքային մշակությունից /փոց-խումից/ առաջ և բույսերի վերաճի ժա-մանակ, որպես սնուցում: Մանուշյութե-րով աղքատ, թույլ հզորությամբ հողե-րում սնուցման կարգով անհրաժեշտ է տալ նաև ազոտ, յուրաքանչյուր հարից հետո 30 կգ/ հ նորմայով:

Առվույրի և շաբդարի համալրել խառը ցանք: Առվույրի հետ շաբդարի համատեղ ցանքը կատարել սերմերը միմյանց հետ խառնելուց հետո: Այս դեպ-քում պետք է վերցնել շաբդարի ցանքի նորմայի 50 %-ը, իսկ առվույրի՝ լրիվ նոր-ման: Աշնանը կամ գարնանը ենթացանք կատարած առվույրների վրա շաբդարը ցանվում է ծածկող մշակաբույսի բերքա-հավաքից անմիջապես հետո, 10-12 կգ/ հա նորմայով, սերմերը փոցխով թեթև ծածկել ու ջրել: Միջոցները, ջուրը և ժա-մանակը խնայելու, ինչպես նաև առվույ-րի համար աճման լավագույն պայման-ները ստեղծելու տեսակետից, շաբդարի և առվույրի խառնուրդով վերը նշված հարաբերակցությամբ ենթացանք պետք է կատարել նաև խոզանացան եգիպ-տացորենի վրա: Շաբդարն առվույրի հետ մշակության այս եղանակը ցանքի տարում հատկապես առվույրի առաջին և երկրորդ հարերի ժամանակ, առվույ-րի մաքուր ցանքի համեմատությամբ, լրացուցիչ ապահովում է շուրջ 500 g/հա կանաչ զանգված:

Շաբդարի և հացազգի մշակաբույ-սերի խառը ցանք: Աշնանացանի պայ-մաններում շաբդարը հաջողությամբ մշակվում է նաև որպես հացազգի խո-տախառնուրդների գոգորդ: Գարու, տարեկանի և հացազգի խոտաբույսե-րի հետ, նայած հողային և կլիմայական պայմաններին, շաբդարը մշակվում է աշնանացանի և գարնանացանի, իսկ սուղանի խոտի և վարսակի հետ՝ գար-նանացանի պայմաններում: Աշնանա-ցան գարու, տարեկանի, վարսակի հետ խառը ցանքը կատարվում է անջատ եղանակով, նախ ցանում են հացահա-տիկները, ապա շաբդարը, որից հետո ջրվում է: Խառը ցանքի համար պետք է օգտագործել մեկ հեկտարի համար նա-խատեսված շաբդարի սերմի 100, հա-ցահատիկների 30-35, սուղանի խոտի և հլածուկի 50, իսկ հացազգի խոտա-բույսերի 25-30 տոկոսի հարաբերությու-նը: Բոլոր դեպքերում շաբդարը պետք է հնձել բույսերի ծաղկման սկզբին, հնձելուց անմիջապես հետո անհրաժեշտ է ջրել, նոր խոտածածկ առաջանալու համար:

Շաբդարի և շաբահերկ մշակաբույ-սերի համալրել ցանք:

Գարնանացան և առանձնապես խո-

զանացան եգիպտացորենի ցանքերում շաբդարը պետք է ցանել՝ որպես են-թացանք մշակաբույս, եգիպտացորե-նի վերջին միջշաբային մշակությունից և սնուցումից հետո, հերթական ջրից առաջ: Ցանքը պետք է կատարել միջշա-բային տարածություններում համատա-րած կերպով՝ հեկտարին 16-18 կգ սեր-մի հաշվով, սովորական շաբդացանով, նախապես հանելով շաբդացանի այն բանվորական օրգանները, որոնք հա-մընկնում են եգիպտացորենի շաբքերի ուղղությամբ:

Եգիպտացորենի փխրեցված միջ-շաբքերում շաբդացան կատարելիս՝ սեր-մերը ծածկելու անհրաժեշտություն չի զգացվում, միայն ծլաջուրը պետք է տալ դանդաղ հոսանքով, բարակ շիթերով: Եգիպտացորենի բերքահավաքից հետո շաբդարի հետագա հարերը ապահովե-լու նպատակով, պետք է կազմակերպել դաշտի խնամք և ջրումներ: Այս դեպ-քում նույն դաշտի յուրաքանչյուր հեկ-տարից մինչև հաջորդ գարնանացանը, շաբդարը լրացուցիչ ապահովում է 400-500 g հյութալի զանգված:

ՇԱՔԴԱՐԻ

ՍԵՐՄՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Շաբդարի սերմի բերքատվույթ-յան և որակի վրա էական ազդեցությո-ւն են գործում ցանքի ժամկետները, հատկապես՝ հարերի ընտրությունը: Բոլոր դեպքերում սերմի առավել բարձր բերք ստացվում է առաջին հարից թողն-ված սերմնադաշտերից: Ավելի շատ և բարձրորակ սերմ ստանալու համար

սերմնադաշտերը պետք է առանձնացնել աշնանացան և խոզանացան եգիպտա-ցորենի վրա ենթացանք արված դաշ-տերի հաջորդ գարնան առաջին հա-րից, որոնք հասունանում են գայլուկի սերմերից մոտ 30 օր շուտ: Այդ դեպքում հեկտարից ստացվում է 10-12 g գայլու-կագերծ սերմացու, որը կարելի է օգտա-գործել նույն տարվա ամռան և աշնան ցանք կատարելու համար:

Սերմնադաշտերը պետք է ջրել չա-փավոր, այն հաշվով, որ շատ բարձր ու խիտ խոտածածկ չառաջանա և բույ-սերը համեմատաբար կանգուն մնան: Շաբդարի սերմի որակը կախված է նաև հնձի և կալման ժամկետների ճիշտ պահպանումից: Հունձը պետք է կատա-րել երբ ցողուններն ունեն բաց դեղին գույն, բայց դեռևս չեն չորացել և ծաղ-կափթույթներին /գլխիկներին/ մոտ 70 %-ը գորշասպիտակվում են դարձել: Քանի որ շաբդարի ցողունը սնամեջ է և սերմակալման շրջանում բույսերը պառ-կում են, խորհուրդ է տրվում սերմնադաշ-տերի հունձը կատարել անջատ: Անհրաժեշտ է խուսափել սերմնադաշ-տում ազոտական պարարտանյութերի օգտագործումից: Ֆոսֆորական և կա-լիումական պարարտանյութերը դրա-կանորեն են ազդում շաբդարի սերմատ-վության և որակի վրա: Առաջարկում ենք Արարատյան դաշտավայրում սերմ-նադաշտերը պարարտացնել P₆₀ K₆₀ չա-փաքանակով:

ՌՈՂԱՆՂ ԴԱԳԱՐՅԱՆ

ԵԳԿ, գյուղարտադրական գիտությունների թեկնածու

ԼՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Գեղարքունիքի մարզում գարնանացանն ընթացքի մեջ է

Գեղարքունիքի մարզի փոխտնօրեններում շարու-նակվում է գարնանացանը:

Ինչպես տեղեկացրին Գե-ղարքունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի գյուղատն-տեսության բնապահպանութ-յան վարչությունից, 2017 թվա-կանի մայիսի 9-ի դրությամբ ,Գեղարքունիքի մարզի տնտե-սություններում կատարվել է մոտ 10 հազար 524 հեկտար գարնանացան, որից՝ 8 հազար հեկտարը կազմում են գարնա-նացան գարու, 400 հեկտար՝ գարնացան ցորենի ցանքերը:

Մնացած տարածքներում ցանվել են այլ հացաբույսեր, ընդդեմ: Կատարվել է նաև 754 հեկտար կարտոֆիլի ցանք: Տնտեսությունները ստացել են պետության կողմից սուբսիդավորված 2832 տոննա ազոտական պարարտանյութ:



ԲՈՒՅՍԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԱՎՈԿԱԴՈՒ. ԳԵՂԵՑԿՈՒԹՅԱՆ և ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ

Ավոկադոն մշտադալար պտղատու բույսերի տեսակ է, որը պատկանում է Lauraceae ընտանիքին: Մշակաբույսերի ընտանիքի կարևոր պտուղ է: Ավոկադոյի պտուղները հարուստ են վիտամիններով և կարևոր հանքային նյութերով: Ռուսերենում օգտագործում են բույսի մեկ այլ անվանում՝ ագակատ: Իսկ անգլերենում բույսն ու պտուղներն ունեն հետևյալ անունը՝ alligator pear («կոկորդիլոս տանձ»):

Ավոկադոն արագ աճող ծառ է և, որի բարձրությունը հասնում է մոտավորապես 18 մետրի, ցողունը, սովորաբար լինում է ուղիղ՝ խիստ ճյուղավորված: Տերևները էլիպսաձև են, երկարությունը հասնում է մինչև 35 սմ-ի, ամբողջ տարին մնում են: Ծաղիկները փոքր են աչքի չեն ընկնող, կանաչավուն են, ասեղնատերև տերևներով: Պտուղները տարբեր չափի են, տանձի նման, պտղի երկարությունը հասնում է 5 մինչև 20 սմ, քաշը 50գ մինչև 1,8 կգ: Անհաս պտուղը մուգ կանաչ է կեղևը կոշտ, ժամանակի ընթացքում դառնում է սև: Հասած պտուղը կանաչ կամ դեղնականաչ գույն ունի, յուղոտ է, պարունակում է շատ ճարպ: Պտղի կենտրոնում գտնվում է մեծ կորիզը կամ սերմը: Համաձայն հնագիտական տվյալների՝ ավոկադոն աճեցնում են մ.թ.ա. 3-րդ հազարամյակից:

Ավոկադոն աճեցնում են բազմաթիվ արևադարձային և մերձարևադարձային երկրներում: Մեկ ծառից հավաքում են մոտավորապես 150-200 կգ բերք: Գոյություն ունի ավոկադոյի 400 սորտ: Եվրոպայում ավոկադո կարող են ձեռք բերել ամբողջ տարվա ընթացքում: Հայրենիքը Մեքսիկան և Կենտրոնական Ամերիկան է:

Առաջին անգամ համտեսելով ավոկադոն՝ սկզբից չես զգում՝ մի՞րգ է, թե՛ բանջարեղեն: Բայց վստահորեն կարելի է ասել, որ ավոկադոն ոչ սովորական պտուղ է: Քիմիական բաղադրությամբ այն բանջարեղեն է, բայց աճում է ծառի վրա՝ որպես միրգ: Երկար ժամանակ նույնիսկ ընկույզ էին անվանում:

Ավոկադոն չնայած սենյակային բույս չէ, բայց հեշտությամբ կարելի է աճեցնել կորիզով: Մի քանի տարվա ընթացքում բարձրությունը կարող է հասնել 1 մետրի: Բնության մեջ ավոկադոյի ծաղիկը բացվում է երկու անգամ, հաջորդաբար կատարելով մեկ իգական, մեկ՝ արական ֆունկցիա: Ավոկադոն ունի նաև «յուղային տանձ» անվանումը, որը կապված է պտղամսի կազմվածքային փափկության հետ: Մյուս անվանումն առա-



ջացել է ացտեկական «ahuacatl» բառից, որը նման է իսպաներեն ալիգատոր բառին և ստացել է «ալիգատորի տանձ» անվանումը:

Ըստ հնագույն ացտեկական ավանդազրույցի՝ ավոկադոյի կորիզը հնդիկներին նվիրել է Աստված՝ նրանց խոստանալով մշտապես փրկել քաղցից: Կորիզից աճում է մեծ բարձրության հասնող մշտադալար ծառ, որի բերքառատ ճյուղերը ծանրությունից թեքվում են ցած: Ացտեկները, համտեսելով այդ աստվածային ընծան, փրկվում են սովից: Ավոկադոյի պտղամիսը պարունակում է գեղեցկության եւ առողջության համար կարեւոր (A, C, E, PP, B₁, B₆, B₉, K, D) վիտամիններ և վիտամինային խմբեր, հանքային նյութեր (կալիում, կալցիում, մագնիսիում, ֆոսֆոր, երկաթ, պղինձ, մարգարիտ), մոտ 30 % ճարպեր: Ավոկադոյի պտուղների մեջ պարունակվող ֆոլաթթուն նվազեցնում է խոլեստերինի մակարդակը արյան մեջ: Ավոկադոն կիրառվում է որպես նախապահպանություն՝ սակավարյունության, աղեստամոքսային համակարգի հիվանդությունների, ստամոքսաբորբի, հիպերտոնիկ հիվանդության, աթերոսկլերոզի, շաքարային դիաբետի դեպքում: Լավացնում է տեսողությունը, հիշողությունը և կրճատում սիրտ-անոթային հիվանդությունների զարգացումը: Վերացնում է սթրեսները: Ավոկադոյի կեղևը երբեմն օգտագործում են արյունալույծ հիվանդության (դիզենտերիա) ժամանակ: Կճեպներն ունեն որդաթափ հատկություն: Վիտամին E-ն օրգանիզմը հարստացնում է թթվածնով՝ պաշտպանելով օրգանիզմի և մաշկի

բջիջները, F-ը՝ ապահովում է մազերի և մաշկի առողջ վիճակը: Պղինձը կանխում է անեմիան՝ սակավարյունությունը, երկաթը՝ արյունաստեղծ կարևոր էլեմենտ է, վիտամին B₂-ը մասնակցում է արյան կարմիր գնդիկների առաջացմանը՝ որպես կալիումի աղբյուր՝ կարգավորում է արյան ճնշումը: Ավելի շատ կալիում է պարունակում, քան բանանը: Ավոկադոն մարմնի և օրգանիզմի երիտասարդության և առողջության աննկարագրելի աղբյուր է: Մենք, իհարկե, հնարավորություն չունենք այդ պտղի տերևներն օգտագործելու, բայց ավոկադոյի հայրենիքում այն օգտագործում են տարբեր հիվանդությունների բուժման համար: Ավոկադոն իր կալորիականությամբ գերազանցում է ձվին և մսին:

Ավոկադոյի պտուղը համտեսելիս՝ բարձրանում է տրամադրությունը, հիվանդությունից հյուժված օրգանիզմին օգնում է վերականգնել կենսական ուժերը: Պետք է հիշել, որ կտրատած ավոկադոյի պտղամսի վրա պետք է կիտրոնաթթու լցնել, քանի որ պտուղը կտրատելուց հետո մգանում է և ոչ ախորժաբեր տեսք է ստանում: Որպես սնունդ՝ օգտագործվում է միայն պտղամիսը: Հիպերտոնիայի բուժման համար՝ ավոկադոյի պտղամսին ավելացնել բանջարեղենային հյութեր՝ լուլիկի, գազարի կամ բազուկի՝ 1:2 հարաբերությամբ. օգնում է զարկերակային ճնշման նվազեցմանը: Ավոկադոն հակացուցված է գերզգայուն անձանց. այն կարող է ալերգիկ հակազդում առաջացնել, բայցի այդ՝ ավոկադոն ունի գիրացնող հատկություն:

Առհասարակ, ավոկադոն լայնորեն օգտագործվում է կոսմետոլոգիայի արտադրության մեջ: Մեքսիկացի կանայք ավոկադոյի յուղն անվանում են «գեղեցկության յուղ»:

Տնային պայմաններում բոլորը կարող են ոչ միայն դեմքի և մազերի, մարմնի մաշկի համար նախատեսված դիմակներ, այլև՝ սնուցող քուրքներ պատրաստել: Պետք է օգտագործել լավ հասած պտուղները: Հատկապես դեմքի և մարմնի չոր մաշկ ունեցողներ կամ արևից և ցրտից փասված մաշկի համար են նախատեսված ավոկադոյով դիմակները: Ավոկադոն նպաստում է մաշկի բջիջների մեջ կոլլագենի վերարտադրությանը, որով պայմանավորված է մաշկի էլաստիկությունը: Կոլլագենն, ի դեպ, ամենաարժեքավոր նյութերից է, որով պայմանավորված է մաշկի հարթ լինելը, էլաստիկությունը, ամրությունը և այլն:

Լիլիթ Գասպարյան

ԿԱՂԱՄԲԻ ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հին հույները կաղամբին վերագրում էին այնպիսի բուժիչ հատկություններ, ինչպիսիք են՝ վերքերի ապաքինումը, անքնության բուժումը, նյարդային գրգռվածության թթափումը: Դեռևս մ.թ.ա. VI դարի միջոցով Պյութագորասը հիշարակել է, որ կաղամբն ապահովում է ճիշդ մարտողություն և սրելով լավ տրամադրություն:

Հին հռոմեացիները կաղամբի հյութն օգտագործում էին ուժեղ գլխացավերի դեպքում և խորապես հավատացած էին, որ այն բարձրացնում է օրգանիզմի դիմադրողականությունը զանազան հիվանդությունների, այդ թվում՝ ժանտախտի հանդեպ: Հին Եգիպտոսում խաշած կաղամբը մատուցում էին որպես աղանդեր՝ հավատացած լինելով, որ այն բարելավում է մարտողությունը: Հին ժամանակներում կաղամբին նույնիսկ մոգական հատկություններ էին վերագրում: Օրինակ՝ Ալեքսանդր Մակեդոնացին մարտից առաջ իր զինվորներին կաղամբով էր կերակրում՝ համոզված լինելով, որ կաղամբն ուժ կտա նրանց բազուկներին, և այս կերպ հաղթանակն ապահովված կլինի: Իսկ Գերմանիայում անգամ կաղամբի արձան են կանգնեցրել:

Կաղամբը վիտամին C-ի բնական ամբար է. այդ արժեքավոր վիտամինը կաղամբում ավելի շատ է, քան մերձարևադարձային կիտրոնում և նարնջում: Կաղամբը հարուստ է նաև B, P, K խմբի վիտամիններով, ինչպես նաև՝ «հակափոքային գործոն»՝ համարվող U (յու) վիտամինով: Կաղամբում կան մեծ քանակությամբ ծծումբ, կալցիում, կալիում, ֆոսֆոր

պարունակող հանքային նյութեր, ինչպես նաև՝ լիզոցին, որն օժտված է արտահայտված մանրէասպան հատկություններով: Գարնանը, խորհուրդ է տրվում օգտագործել թթու դրած կաղամբ, քանի որ ճիշտ թթվեցման դեպքում այն գրեթե ամբողջությամբ պահպանում է վիտամինների և հանքային աղերի պաշարները: Ամբողջական գլխով կամ խոշոր կտորներով թթվեցրած կաղամբի մեջ վիտամինների և հանքային նյութեր, պարունակությունը կրկնակի անգամ ավելի է, քան մանր կտրատած կամ քերիչով անցկացրած թթու դրած կաղամբում: Թթվեցրած կաղամբն ընկղմված լինի աղաջրի մեջ և պահվի սառը տեղում: Ի դեպ, թթվեցրած կաղամբի աղաջուրը շատ օգտակար է, քանի որ նրա մեջ են անցնում կաղամբի շատ օգտակար բաղադրամասեր: Բուժական նպատակներով օգտագործում են ինչպես թարմ, այնպես էլ թթու դրած կաղամբ: Նրանց, ովքեր ավել քաշի խնդիր ունեն, բժիշկները խորհուրդ են տալիս օգտագործել թարմ կամ թթու կաղամբի հյութ: Հարկավոր է վերցնել բրդյա կտոր, թրջել կաղամբախուրթի մեջ և դնել հիվանդ հոդին: Քիչ ժամանակ անց հիվանդը կնկատի, թե ինչպես են ցավերը մեղմանում: Որքինի ժամանակ կաղամբի տերևները եփում են կաթի մեջ, ավելացնում ցորենի թեփուկներ և ստացված զանգվածը թրջոցների տեսքով դնում մաշկի ախտահարված հատվածներին: Թարմ կաղամբի տերևներից պատրաստված խյուսն արագորեն օգնում է թարախային վերքերի ապաքինման ժամանակ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հարգելի քաղաքացիներ,

Տեղեկացնում ենք, որ Գյուղատնտեսական հանրագիտարան ձեռք բերելու համար կարող եք զանգահարել 011 52 48 34 հեռախոսահամարով:

Հանրագիտարաններն առկա են նաև Գյուղատնտեսության աշակցության մարզային կենտրոններում, ինչպես նաև՝ «Նոյան Տապան» և «Բուկինիստ» գրատներում:



ՇԱՐՈՒՆԱՎՈՐՄ Է 2017 թ. ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

«ԱԳՐՈՐԱՏՈՒ» թերթ
1 համարի գինը՝ 120 դրամ
6 ամսվանը՝ 1980 դրամ
1 տարվանը՝ 3960 դրամ

«ԱԳՐՈԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ամսագիր
1 համարի գինը՝ 1350 դրամ
6 ամսվանը՝ 4050 դրամ
1 տարվանը՝ 8100 դրամ

Թաժանորդագրությունը իրականացնում են՝

- ✓ Գյուղատնտեսության աշակցության հանրապետական և մարզային կենտրոնները
- ✓ «Դպրոց»
- ✓ «Հայմամուլ»
- ✓ «Պրես-Արտաշես»

Կազմակերպությունները